

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI
Yıllık Programlar ve Konjonktür Değerlendirme Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.1. DPT. 0.06.03. 26.149 / 5003

28 KASIM 2007

Konu : Kırklareli Milletvekili Dr. Tansel Barış'ın soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Başbakanlığın 12/11/2007 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-12-9/4256 sayılı yazısı

İlgide kayıtlı yazıyla tarafımızca cevaplanması istenen Kırklareli Milletvekili Dr. Tansel Barış'ın yöneltmiş olduğu soru önergesine ilişkin cevaplar ekte yer almaktadır.

Gereğini ve bilgilerinizi arz ederim.

Nazım EKREN
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

EK:

Soru Önergesi Cevapları (4 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bilgi :

Başbakanlığa

SORU ÖNERGESİ CEVABI

CHP Kırklareli Milletvekili Sayın Dr. Tansel KIRBAŞ tarafından verilen sorular ve cevapları.

S1. Ülkemize gelen yabancı sermaye özelleştirme, şirket ortaklıkları ve gayri menkullere yönelik midir? Son zamanlarda gelen yabancı sermaye rekor kırmış mıdır?

C1. Son yıllarda ülkemize önemli miktarda doğrudan yabancı sermaye (DYY) girişi olmuştur. 2004-2006 yıllarında ülkemize gelen DYY daha önceki yıllarda gelenin iki katından fazladır. Bu yönüyle rekor ifadesi doğru olabilir. (Tablo 1)

Tablo 1: Yurda Giren ve Yurttan Çıkan Yabancı Sermaye

(Milyon Dolar)		1974-2001	2002	2003	2004	2005	2006	Ağus 06	Ocak-Eylül	
								Eylül. 07	2006	2007
Doğrudan Yatırımlar		11.951	958	1.253	2.026	8.951	19.034	19.814	12.765	13.545
Yurtdışında		-3.176	-175	-499	-859	-1.078	-934	-2.361	-362	-1.789
	Giriş		108	6	37	8	753	159	751	157
	Çıkış		-283	-505	-896	-1.086	-1.687	-2.520	-1.113	-1.946
Yurtiçinde		15.127	1.133	1.752	2.885	10.029	19.968	22.175	13.127	15.334
Sermaye			617	737	1.191	8.137	17.038	19.117	10.783	12.862
	Giriş		622	745	1.291	8.538	17.695	19.271	11.345	12.921
	Çıkış		-5	-8	-100	-401	-657	-154	-562	-59
Diğer Sermaye (Net)			516	17	351	51	8	287	15	294
Gayrimenkul (Net)				998	1.343	1.841	2.922	2.771	2.329	2.178

TCMB ve Hazine Müsteşarlığı tarafından yayınlanan istatistikler, DYY'ın, yatırım şekline göre çeşidini görmeye elverişli değildir. Bu çerçevede, yıllar itibarıyla bunu izlemek ve güncel değerlendirmeler yapmak mümkün değildir. Ancak Hazine Müsteşarlığının Uluslararası Doğrudan Yatırımlar 2006 raporuna göre, 2006 yılında ödemeler dengesinde gösterilen birleşme ve satın alma işlemleri 15,4 milyar dolardır. Bu miktarın 1,8 milyar doları özelleştirme yoluyla yapılan satışlardan elde edilmiştir.

Son yıllarda gayrimenkul edinimlerinin payı doğrudan yatırımlar içinde, 2007 yılının ilk 9 ayında ise 2006 yılının aynı dönemine göre miktarı da azalmıştır. (Tablo 2)

Tablo 2: Yurt İçinde Yapılan Doğrudan Yatırımların Dağılımı

(Yüzde Pay)		2002	2003	2004	2005	2006	Ağus 06	Ocak-Eylül	
							Eylül. 07	2006	2007
Yurtiçinde		100	100	100	100	100	100	100	100
Sermaye		54,5	42,1	41,3	81,1	85,3	86,2	82,1	83,9
	Giriş	54,9	42,5	44,7	85,1	88,6	86,9	86,4	84,3
	Çıkış	-0,4	-0,5	-3,5	-4,0	-3,3	-0,7	-4,3	-0,4
Diğer Sermaye (Net)		45,5	1,0	12,2	0,5	0,0	1,3	0,1	1,9
Gayrimenkul (Net)		0,0	57,0	46,6	18,4	14,6	12,5	17,7	14,2

Özelleştirme yoluyla gelen DYY da, birleşme-satın alma nevinden olup DYY içinde ağırlığı 2002 yılından sonraki dönem içinde yüzde 10'dan azdır. 2006 yılında giren DYY'ın yaklaşık yüzde 8,9'u özelleştirme yoluyla girmiştir. 2005-2006 yıllarında yapılan özelleştirmelerin 3 milyar doları Türk Telekom'un satışı, geriye kalan kısmı ise Başak Sigorta ve Başak Emekliliğin satışından elde edilmiştir. (Tablo 3)

Tablo 3: Toplam DYY ve Özelleştirmelerin Payı

(Milyon Dolar)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Toplam
Toplam DYY	982	3.352	1.133	1.752	2.885	10.029	19.968	40.101
Özelleştirme Yoluyla Yapılan DYY	585	2.369	0	0	49	1.500	1.768	6.271
Yüzde Oran	59,6	70,7	0,0	0,0	1,7	15,0	8,9	15,6

S2. 2002 yılından bugüne kadar Türkiye'ye gelen DYY'nin miktarı nedir? Bu sermaye hangi alanlara yönelmiştir.

C2. Ülkemize 2002'den 2007 yılının Eylül ayına kadar toplam 41,8 milyar dolar DYY gelmiştir. Sektörler itibarıyla bakıldığında dağılım, hizmet sektörlerine yüzde 81,6, sınai sektörler yüzde 18,4 oranında olmuştur. (Tablo 4)

Tablo 4: Yurtdışında Yerleşik Kişilerin Türkiye'deki Doğrudan Yatırımlarının Sektörlere Göre Dağılımı

(Milyon Dolar)	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	Toplam	% Pay
TARIM SEKTÖRÜ	0	1	6	7	6	3	23	0,1
A. Tarım, Avcılık ve Ormancılık	0	1	4	5	5	0	15	0,0
B. Balıkçılık	0	0	2	2	1	3	8	0,0
SINAI SEKTÖRLER	180	548	358	832	2.102	3.665	7.685	18,4
C. Madencilik ve Taşocakçılığı	2	14	75	40	122	318	571	1,4
D. İmalat Sanayii	110	448	214	788	1.868	2.810	6.238	14,9
DA. Gıda, Meşrubat ve Tütün Ürünleri Sanayii	14	249	78	68	609	255	1.273	3,0
DB. Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayii	10	8	14	183	26	187	428	1,0
DF. Kok Kömürü, Rafine Petrol Ürün	1	3	1	0	33	471	509	1,2
DG. Kimya Sanayii	9	9	39	174	602	896	1.729	4,1
DH. Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayii	1	10	13	8	87	44	163	0,4
DI. Diğer Metal Dışı Madenler Sanayii	0	0	1	53	125	701	880	2,1
DM. Ulaşım Araçları Sanayii	33	145	35	106	63	66	448	1,1
E. Elektrik, Gaz ve Su Kaynakları	68	86	69	4	112	537	876	2,1
HİZMETLER SEKTÖRÜ	442	196	927	7.699	15.587	9.253	34.104	81,6
F. İnşaat	3	8	23	80	278	246	638	1,5
G. Toptan ve Perakende Ticaret	89	92	103	68	1.167	111	1.630	3,9
H. Otel ve Restoranlar (Turizm)	0	4	1	42	23	12	82	0,2
I. Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	1	2	639	3.285	6.700	504	11.131	26,6
J. Finansal Aracılık	260	51	69	4.018	6.957	7.870	19.225	46,0
K. Emlak Komisyonculuğu, Kiralama	0	6	3	29	93	481	612	1,5
M. Eğitim	0	0	0	17	0	0	17	0,0
N. Sağlık ve Sosyal Hizmetler	5	23	53	74	265	17	437	1,0
O. Diğer Toplumsal, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	84	10	36	86	104	12	332	0,8
TOPLAM	622	745	1.291	8.538	17.695	12.921	41.812	100,0

Kaynak: TCMB, * Ocak-Eylül

S3. Bir taraftan yabancı sermaye gelişinde rekor kırdığı iddiaları varken, diğer taraftan da doğrudur mudur? Doğru ise Temmuz 2002 tarihinden günümüze kadar dışarıya ne kadar yerli sermaye kaçmıştır? Kaçan yerli sermaye hangi ülkelere, hangi yatırımlara yönelmiştir?

C3. Ülkemize DYY geldiği gibi ülkemizden de DYY çıkışı olmaktadır. 2002 yılından günümüze ülkemizden 6.4 milyar dolarlık yabancı sermaye çıkmıştır. Tablo 5'de yurt içi yerleşikleri yurt dışına yaptıkları sermayenin coğrafi ve sektörel dağılımı verilmiştir.

S4. Dışarıya kaçan sermayenin ülkemizde kalıp da yatırıma dönüşmesi durumunda 65 bin kişiye iş imkanı sağlayacağı iddiaları doğru mudur? Rekor kırarak geldiği söylenen yabancı sermaye ülkemizde istihdam alanı oluşturmuş mudur? Kaç kişi bu sayede iş imkanına kavuşmuştur?

C4. Üretim fonksiyonları incelediğinde, sermaye ile istihdam arasında bir ilişki var olmakla beraber bu ilişkinin doğrusal ve her sektör için aynı oranda varlığını kabul etmek yanlış olacaktır.

“Bir kişinin istihdamı için 100 bin dolar gerekir” ifadesi her sektör ve ilgili sektörün her aşaması için geçerli değildir. Sektörel olarak incelenirse, 2002-2007 yılları arasında yurt dışına çıkan toplam DYY’ın yüzde 31,4’ü (2 milyar dolar) madenlerin çıkarılması ve işlenmesi gibi coğrafi bölgenin önem kazandığı (Türkiye’de yapılmasının mümkün olmadığı) alana yönelmiştir. DYY’ın yöneldiği ikinci büyük sektör yüzde 24,7 (1,6 milyar dolar) ile finansal aracılık olmuştur. Diğer bir ifade ile bu iki sektördeki toplam 3,6 milyar dolar tutarındaki yatırımın Türkiye’de yapılması halinde istihdama katkısı çok sınırlı olacaktır.

Diğer taraftan 2002-2007 yılları arasında üçüncü ağırlık sektör olan emek yoğun tekstil sektöründe yurt dışına yapılan 730 milyon dolar tutarındaki DYY için yurt içinde oluşturulacak istihdamda bir kayıp söz konusu olmuştur. Ancak bu noktada, yatırımcıların coğrafi yakınlık, kotadan faydalanmak ve ucuz işgücünden faydalanmak gibi endişelerini göz ardı etmemek gerekir.

Dikkat çeken diğer bir nokta ise, 2004 ve 2005 yılında en yüksek, 2006 yılında ise en yüksek ikinci ihracatı yapan şirket yüzde 100 yabancı sermayelidir. TİM verilerine göre ilk 1000 ihracatçı firmanın toplam sağladığı yıllık ortalama istihdam 407,6 bindir. Bu ilk 1000 firmanın içinde DYY tanımına giren yabancı ortaklı 147 şirket 113 bin kişi istihdam etmektedir. İhracat ve istihdama yapılan katkının yanında teknoloji transferi, yaparak öğrenmeye katkı, yan sanayi vasıtasıyla istihdamı artırma gibi yönleriyle DYY’ın ekonomiye faydaları özetlenebilir.

Tablo 5: Yurtiçinde Yerleşik Kişilerin Yurtdışındaki Doğrudan Yatırımlarının Sektörlere Göre Dağılımı

(Milyon Dolar)		2002	2003	2004	2005	2006	2007*	Toplam	% Pay
TARIM SEKTÖRÜ		0	0	0	1	0	2	3	0,0
A.	Tarım, Avcılık ve Ormancılık	0	0	0	1	0	2	3	0,0
B.	Balıkçılık	0	0	0	0	0	0	0	0,0
SİNAİ SEKTÖRLER		86	357	552	977	1.294	437	3.703	57,8
C.	Madencilik ve Taşocaklığı	0	1	2	2	0	4	9	0,1
D.	İmalat	85	350	545	974	1.294	433	3.681	57,5
DA.	Gıda, Meşrubat ve Tütün Ürünleri Sanayii	17	14	5	53	237	33	359	5,6
DB.	Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayii	6	7	21	175	489	32	730	11,4
DF.	Kok Kömürü, Rafine Petrol Ürün	9	255	483	541	460	265	2.013	31,4
DI.	Diğer Metal Dışı Madenler Sanayii	1	0	1	105	13	19	139	2,2
DK.	Makina ve Teçhizat	28	67	4	5	4	12	120	1,9
DL.	Elektrikli ve Optik Aletler Sanayii	0	0	0	34	46	39	119	1,9
E.	Elektrik, Gaz ve Su Kaynakları	1	6	5	1	0	0	13	0,2
HİZMETLER SEKTÖRÜ		197	148	344	108	393	1.507	2.697	42,1
F.	İnşaat	3	3	22	10	53	45	136	2,1
G.	Toptan ve Perakende Ticaret	85	34	86	10	20	20	255	4,0
H.	Otel ve Restoranlar (Turizm)	5	1	2	5	2	0	15	0,2
I.	Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	0	6	159	20	90	176	451	7,0
J.	Finansal Aracılık	58	72	65	19	202	1.166	1.582	24,7
K.	Emlak Komisyonculuğu, Kiralama	0	5	2	1	3	86	97	1,5
M.	Eğitim	0	0	0	0	0	0	0	0,0
N.	Sağlık ve Sosyal Hizmetler	0	23	1	1	0	1	26	0,4
O.	Diğer Toplumsal, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	46	4	7	42	23	13	135	2,1
TOPLAM		283	505	896	1.086	1.687	1.946	6.403	100,0

Tablo 6: Yurtiçinde Yerleşik Kişilerin Yurtdışındaki Doğrudan Yatırımlarının Ülkelere Göre Dağılımı

(Milyon Dolar)		2002	2003	2004	2005	2006	2007*	Toplam
AVRUPA		231	185	396	525	1.114	1.494	3.945
	Almanya	17	18	56	158	512	34	795
	Hollanda	122	89	174	91	485	288	1.249
	İngiltere	2	12	16	18	20	12	80
	İtalya	0	1	4	106	10	5	126
	Lüksemburg	0	14	0	45	1	4	64
	Malta	0	1	0	3	1	1.069	1.074
	Romanya	25	5	9	29	8	14	90
	<i>DİĞER AVRUPA ÜLKELERİ</i>	32	30	90	44	46	64	306
AFRİKA		0	4	1	5	14	77	101
	<i>KUZEY AFRİKA</i>	0	4	1	5	13	71	94
AMERİKA		43	69	46	22	40	66	286
	<i>KUZEY AMERİKA</i>	43	69	46	21	39	65	283
	ABD	43	69	46	21	39	65	283
ASYA		4	240	452	504	519	309	2.028
	<i>YAKIN VE ORTADOĞU ÜLKELERİ</i>	4	239	442	489	486	288	1.948
	<i>DİĞER YAKIN VE ORTADOĞU ÜLKELERİ</i>	4	239	435	484	468	275	1.905
	<i>DİĞER ASYA ÜLKELERİ</i>	0	1	10	15	33	21	80
AVUSTRALYA		0	0	0	30	0	0	30
SİNİFLANDIRILAMAYAN		5	7	1	0	0	0	13
TOPLAM DÜNYA		283	505	896	1.086	1.687	1.946	6.403

Kaynak: TCMB,* Ocak-Eylül